

27. Berga kyrkogård.

Runstenen restes 1950 2,5 m Ö om södra kyrkogårdsporten.

28. Berga kyrkogård.

Runstenen restes 1950 2,3 m V om södra kyrkogårdsporten.

170. Ljungby stad.

Pl. 104.

Litteratur: S. B. F. Jansson: Rapport om östgötska och småländska runfynd (i: Fornvännen 1959 s. 106 f., 267).

En hittills okänd runsten upptäcktes den 22 juni 1954 i Ljungby. Det är icke uteslutet, att denna runsten en gång har varit inmurad i Ljungby gamla kyrka. Stenen har undersökts av S. B. F. Jansson. På dennes *Rapport om östgötska och småländska runfynd* (Fornvännen 1959) grundar sig nedanstående sammanfattning.

Runstenen står nu rest i parken »Skansen», 10 m Ö om Märta Ljungbergs väg, 7 m Ö om fyndplatsen. Ristningsytan vetter åt V.

Stenen, som är fragmentarisk, påträffades vid rivningen av den s.k. »Nisse smeds stuga», där den låg i kanten av stenfoten med inskriftssidan nedåt. Stugan var enligt uppgift av Ortsbor uppförd 1861, till stor del med material från den gamla medeltidskyrkan i Ljungby, som revs år 1859. Då stenens ristningsyta var täckt av ett tunt lager gammalt, hårt bruk, vilket uppenbarligen icke kunde härröra från smedjan, är det högst sannolikt, att runstenen tidigare har legat inmurad i Ljungby gamla kyrka med den ristade sidan utåt. Stenen lagades och restes på sin nuvarande plats 1956.

Rödaktig granit. Höjd 110 cm, bredd 67 cm, tjocklek 20–25 cm. Runornas storlek 8–15 cm. Ristningen är delvis mycket djup. Det bevarade stycket utgör runstenens nedre vänstra del.

Inskrift:

• uefus • s̥ati • stin • ef ... biurk • þira • sustur ... - - ...

1 5 10 15 20 25 30

Véfuð setti stein eptir ... -þjörg, systur þeirra ...

Väfus satte stenen efter ... -borg, deras syster ...

Till läsningen: Inskriften börjar nedtill till vänster. Före 1 **u** finnes ett skiljetecken; detta består av en djup, rund punkt. Skiljetecken förekomma mellan inskriftens alla ord. Före det inledande skiljetecknet finnes en huggen linje, som av allt att döma utgör en begränsningslinje till runbandet. 1 **u** är ej stunget; bst utgår från huvudstavens topp. 2 **e** är tydligt stunget med en liten men mycket djup punkt. 4 **u** är ej stunget. Bistavens utgångspunkt ligger strax nedanför huvudstavens topp. 5 **s** har en intressant och ovanlig form; runans första led har full huvudstavshöjd, och mellanleden utgår från vertikalstavens topp. 6 **s** har normal form, men det är anmärkningsvärt, att den vänstra vertikalstapeln är ovanligt lång; den har i det närmaste normal huvudstavslängd. Runan 7 är skadad på mitten genom flagring. I 8 **t** äro bistavarna anmärkningsvärt lågt ansatta. Detsamma gäller i än högre grad inskriftens två övriga bevarade **t**-runor (11 och 28). 10 **s** har oregelbunden form; nedre delen har gått förlorad i en flagring. I samma skada har 11 **t** förlorat huvudstavens nedre del. 12 **i** är ej stunget. I 14 **e** är punkten liten men djup; jfr 2 **e**. Efter 15 **f** är stenen avslagen. Av 16 **b** återstår numera endast nedre bst och ett svagt spår av övre bistavens yttersta del. Bistavarnas placering visar, att runbandet på denna plats har gjort en tvär sväng uppåt stenen. Runan torde alltså ha haft samma placering som 27 **s**.

17 **i** har mitt på staven en fördjupning, som med all sannolikhet är naturlig. I 18 **u**, 19 **r** och 26 **u** äro bistavarna lågt ansatta. 20 **k** är ej stunget, ej heller 22 **i**. 25 **s** har liksom 27 **s** normal form. 26 **u** är ej stunget. I 29 **u** ligger bistavens utgångspunkt nära huvudstavens topp. 30 **r** har förlorat bistavens övre led, då stenens högra kant slogs bort. Alldeles i ristningsytans högra kant finnes en lodrät linje, som säkerligen utgör den inre ramlinjen av ett runband. Invid denna linje finnas två huggningsspår, som knappast kunna vara något annat än rester av nederändarna till två huvudstavar. I detta runband har troligen inskriftens slut haft sin plats. Runspåren ha därför i läsningen placerats sist, som 31 och 32.

Runföljden 1–5 **uefus** återger ett hittills i svenska källor icke belagt mansnamn *Vefuss*. Namnet är emellertid på regelbundet sätt bildat av väl kända namnleder. Förleden ingår t.ex. i det i svenska runinskrifter väl styrkta mansnamnet *Vestæinn*. På Sm 45, som befinner sig i grannskapet till Ljungbysten, skrives detta namn **uestin**; skrivningen av förleden överensstämmer sålunda med det nyfunna namnets. Senare leden, *-fuss*, ingår i de vanliga isländska mansnamnen *Sigfúss* och *Vígfúss*. Östnordiskt förefaller däremot namnleden att ha varit sällsynt. Namnet *Sigfuss* förekommer emellertid säkert belagt på två svenska runstenar (Ög 219 och U 655) och *Gunnfuss* på Öl 46. Dessutom finnas i gutniskan flera belägg på namnleden *-fos*. Se vidare R. Otterbjörks uppsats »*Hemfosa*» i *Ortnamnssällskapets i Uppsala Årsskrift* 1955, s. 44.

Runföljden 16–20 **biurk** innehåller »systemns» namn. Numera kan ej med säkerhet avgöras, vilket detta har varit. Det sannolikaste är, att det har varit ett sammansatt namn. Det mest använda nordiska kvinno-namnet på *-biorg* är *Ingibíorg*. Detta finnes belagt i tre uppländska runinskrifter (U 15, 146, 214) och i en sörmländsk (Sö 277).